

RUSTBESKYTTELSESMASSE for understell

SEKSJON 1: Identifikasjon av stoffet/stoffblandingen og selskapet/foretaket

Version	4
Utgitt dato	7/5/2018 8:53:41 AM

1.1 Produktidentifikasjon

Produktnavn	RUSTBESKYTTELSESMASSE for understell
Artikkelnr.	362411
Inneholder:	Nafta (petroleum), hydrogenbehandlet tung <0,1% benzen

1.2. Relevant identifiserte bruksområder for stoffet eller blandingen og bruk det frarådes mot

Bruksområde	Understellbehandlingsmidler
Bruk som frarådes	Ingen kjente

1.3. Nærmere opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Firmanavn	BILTEMA NORGE AS
Postadresse	Industrivegen 17
Postnr.	NO-2069
Poststed	Jessheim
Land	Norge
Telefon	+47 32 84 91 10
E-post	kundservice@biltema.com
Hjemmeside	www.biltema.no

1.4 Nødtelefon

Nødtelefon	Giftinformasjonen: 22 59 13 00
------------	--------------------------------

SEKSJON 2: Fareidentifikasjon

2.1 Klassifisering av stoff eller blanding

Klassifisering i henhold til (EC) No 1272/2008 [CLP/GHS]	Flam. Aerosol 1, STOT SE 3; EUH 066, H222, H229, H336
--	--

2.2 Etikettinformasjon

Farepiktogrammer (CLP)

Signalord

Fare

Faresetninger

EUH 066

Gjentatt eksponering kan gi tørr eller sprukket hud.

H222

Ekstremt brannfarlig aerosol.

H229

Beholder under trykk: Kan eksplodere ved oppvarming.

H336

Kan forårsake døsighet eller svimmelhet.

Sikkerhetssetninger

P101

Dersom det er nødvendig med legehjelp, ha produktets beholder eller etikett for hånden.

P102

Oppbevares utilgjengelig for barn.

P210

Holdes vekk fra varme, varme overflater, gnister, åpen ild og andre antenningskilder. Røyking forbudt.

P211

Ikke spray mot åpen flamme eller annen tennkilde.

P251

Må ikke punkteres eller brennes, selv ikke etter bruk.

P271

Brukes bare utendørs eller i et godt ventilert område.

P304+P340

VED INNÅNDING: Flytt personen til frisk luft og sørg for at vedkommende hviler i en stilling som letter åndedrettet.

P410+P412

Beskyttes mot sollys. Må ikke utsettes for temperaturer høyere enn 50 °C /122 °F.

P501A

Innhold/beholder leveres til godkjent avfallsbehandlingsanlegg.

2.3 Andre farer

Farebeskrivelse

Trykkbeholder. Skal beskyttes mot sollys og må ikke utsettes for temperaturer over 50 °C. Må ikke punkteres eller brennes, selv ikke når den er tom. Må ikke anvendes i nærheten av åpen ild eller glødende materialer.

SEKSJON 3: Sammensetning / opplysning om innholdsstoffer

Blandninger

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
---------------	----------------	----------------	---------

Propan	CAS-nr.74-98-6 EC-nr.200-827-9 Indeksnr. 601-003-00-5	H220, Flam. Gas 1, Press. Gas (*), ~8%	
Oxidized bitumen	CAS-nr.64742-93-4 EC-nr.265-196-4	Ikke klassifisert	10-30%
Nafta (petroleum), hydrogenbehandlet tung <0,1% benzen	CAS-nr.64742-48-9 EC-nr.265-150-3 Indeksnr. 649-327-00-6	EUH 066, H226, H304, H336, Asp. tox. 1, Flam. Liq. 3, STOT SE 3,	30-40%
Butan	CAS-nr.106-97-8 EC-nr.203-448-7 Indeksnr. 601-004-00-0	H220, Flam. Gas 1, Press. Gas (*),	32%

Kolonneforklaring	CAS-nr. = Chemical Abstracts Service; EU (Einecs- eller Elincsnnummer) = European inventory of Existing Commercial Chemical Substances; Ingrediensnavn = Navn iflg. stoffliste (stoffer som ikke står i stofflisten må oversettes hvis mulig). Innhold oppgitt i; %, %vkt/vkt, %vol/vkt, mg/m ³ , ppb, ppm, vekt%, vol%
Komponentkommentarer	H-setninger omtalt i 3 er oppført i avsnitt 16 med full ordlyd.

SEKSJON 4: Førstehjelpstiltak

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Generelt	Gi aldri væske og fremkall aldri brekning hvis pasienten er bevisstløs eller har krampe. Frisk luft og hvile. Skaff legehjelp hvis irritasjon vedvarer etter vask.
Innånding	Frisk luft og hvile. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.
Hudkontakt	Vask straks forurenset hud med såpe og vann. Fjern øyeblikkelig gjennomfuktede klær og fortsett å vaske.
Øyekontakt	Skyll umiddelbart med mye vann. Fjern eventuelle kontaktlinser og åpne øynene vidt. Fortsett å skylle i minst 15 minutter.
Svelging	FREMKALL IKKE BREKNING! Kontakt lege øyeblikkelig.
Anbefalt personlig verneutstyr for førstehjelpspersonell	Ikke relevant. Ingen anbefalinger er angitt.

4.2 Viktigste symptomer og effekter, både akutt og forsinket

Informasjon til helsepersonell	VED SVELGING: Kontakt umiddelbart et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege.
--------------------------------	---

Generelt	Kjemisk lungebetennelse kan forekomme fra noen timer opp til et døgn ved svelging av produktet, eller hvis brekninger har kommet ned i lungene.
Innånding	Kan forårsake hodepine og svimmelhet.
Hudkontakt	Avfetter huden. Kan gi sprekke dannelse og eksem.
Øyekontakt	Damp kan irritere øynene.
Svelging	Svelging kan gi illebefinnende og brekninger.
Kroniske effekter	Ingen informasjon tilgjengelig
Aspirasjonsfare	Brekninger øker risikoen for at produktet kommer over i lungene og gir lungeskade.
Allergi	Produktet er ikke klassifisert som sensibiliserende.
Kreft	Produktet er ikke klassifisert som karsinogen.
Reproduksjonsskader	Produktet er ikke klassifisert som reproduksjonsforstyrrende.
Symptomer på overeksponering	Damper kan gjøre at man blir døsig og sløv
Kommentarer	Ingen informasjon tilgjengelig

4.3 Informasjon om umiddelbar legehjelp og spesiell behandling som eventuelt er nødvendig

SEKSJON 5: Tiltak ved brannslukning

5.1 Brannslukningsmidler

Passende brannslukningsmidler	CO ₂ , skum, pulver.
Uegnet brannslukningsmidler	Ikke bruk direkte vannstråle / høytrykk.

5.2 Spesielle farer som stoffet eller blandingen kan medføre

Brann- og eksplosjonsfarer	Danner eksplosive blandinger med luft og oksygen. Avgir brennbare gasser ved oppvarming. Trykkbeholder. Må ikke utsettes for temperaturer over 50 °C.
Farlige forbrenningsprodukter	Ingen informasjon tilgjengelig

5.3 Anvisninger for brannmannskaper

Brannslukningsmetoder	Beholdere i nærheten av brann flyttes straks eller kjøles med vann.
Personlig verneutstyr	Bruk trykkluftapparat og verneklær beregnet på brannbekjempelse.
Annen informasjon	Ikke la sløkkevann eller spill renne ut i avløpet.

SEKSJON 6: Tiltak ved utilsiktet utslipp

6.1 Personlige forholdsregler, verneutstyr og nødprosedyrer

Generelle tiltak	Unngå kontakt med huden og øynene. Eliminere mulige tennkilder og når det er hensiktsmessig, ventiler området.
Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Bruk verneutstyr og hindre at uvedkommende får adgang.
Farlige forbrenningsprodukter	Ingen kjente

6.1.1 For ikke-innsatspersonell

Verneutstyr	Bruk verneutstyr og hindre at uvedkommende får adgang.
Nødprosedyrer	Utvis normal forsiktighet.

6.1.2 For innsatspersonell

For innsatspersonell	Bruk verneutstyr og hindre at uvedkommende får adgang.
----------------------	--

6.2 Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø

Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Søl må ikke slippes ut i kloakk eller vassdrag. Leveres til avfallshåndtering.
--	---

6.3 Metoder for opprydding og rengjøring

Metoder for opprydding og rengjøring	Samle opp med absorberende, ikke-brennbart materiale i passende beholdere.
Forvaring	Dem opp og samle opp.
Opprydding	Ingen spesiell metode for opprensing angitt.
Annen informasjon	Deponeres eller destrueres i henhold til myndighetenes anbefalinger og gjeldende lovbestemmelser.

6.4 Referanse til andre seksjoner

Andre anvisninger	Se punkt 8 Se avsnitt 7 for håndtering. Se avsnitt 13
-------------------	---

SEKSJON 7: Håndtering og lagring

7.1 Forholdsregler for sikker håndtering

Håndtering	Unngå kontakt med huden og øynene. Følg alltid gjeldende rutiner for håndtering av produktet. Unngå gnistkilder (røyking, ild, statisk elektrisitet). Trykkbeholder. Skal beskyttes mot sollys og må ikke utsettes for temperaturer over 50°C.
------------	--

Beskyttende tiltak

Tiltak for å hindre brann	Røyking, bruk av åpen ild eller andre tennekilder i nærheten av produktet er forbudt.
Tiltak for å hindre aerosol- og støvdannelse	Må bare anvendes på godt ventilerte steder.
Tiltak for å beskytte miljøet	Håndteres slik at faren for spill minimeres.
Råd om generell yrkeshygiene	Vask huden ved slutten av hvert skift og før spising, røyking og bruk av toalett. Det må ikke spises, drikkes eller røykes under bruk.

7.2 Betingelser for sikker oppbevaring, inklusiv eventuelle uforenligheter

Oppbevaring	Oppbevares kjølig, godt lukket og beskyttet mot lys. Trykkbeholder. Skal beskyttes mot sollys og må ikke utsettes for temperaturer over 50°C.
Spesielle egenskaper og farer	Observer brannfaren.
Annen informasjon	Ingen informasjon tilgjengelig
Forhold som skal unngås	Røyking og bruk av åpen ild forbudt. Trykkbeholder. Skal beskyttes mot sollys og må ikke utsettes for temperaturer over 50°C.
Tekniske tiltak og lagringsbetingelser	Lagres kjølig, tørt og tett lukket i originalemballasjen.
Egnet emballasje	Oppbevares i originalemballasjen.
Krav til lagerrom og beholdere	Ingen informasjon tilgjengelig
Råd angående samlagring	Må ikke oppbevares sammen med næringsmidler, drikkevarer og dyrefor.
Ytterligere informasjon om lagringsforhold	Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

7.3 Spesifikk bruk

Spesielle bruksområder	Følg alltid gjeldende rutiner for håndtering av produktet.
------------------------	--

8.1 Kontrollparametere

Annen informasjon om grenseverdier	Åndedrettsvern skal benyttes dersom luftforurensningen overstiger grenseverdi. Øyedusj skal finnes på arbeidsplassen. Grenseverdiene er hentet fra FOR-2011-12-06-1358.
Anbefalte overvåkningsordninger	Ingen spesielle anbefalinger.

Eksponeringskontroll

Grenseverdier

Komponentnavn	Identifikasjon	Verdi	Norm år
Propan	CAS-nr. 74-98-6 EC-nr. 200-827-9 Indeksnr. 601-003-00-5	900 NGV mg/m ³ 500 NGV ppm	2013
Nafta (petroleum), hydrogenbehandlet tung <0,1% benzen	CAS-nr. 64742-48-9 EC-nr. 265-150-3 Indeksnr. 649-327-00-6 Reach-nr:	275 mg/m ³ (Grenseverdi) 50 ppm (Grenseverdi)	2009
Butan	CAS-nr. 106-97-8 EC-nr. 203-448-7 Indeksnr. 601-004-00-0	600 NGV mg/m ³ 250 NGV ppm	2013

Eksponeringsgrenser

Biologiske grenser

DNEL / PNEC

Forholdsregler for å hindre eksponering

Passende miljømessig eksponeringskontroll

8.2 Begrensning av eksponering på arbeidsplassen

Varselsskilt

Øye- / ansiktsvern

Øyevern	Ved risiko for direkte kontakt eller sprut skal det benyttes øyebeskyttelse.
---------	--

Hudvern

Håndvern	Vernehansker skal anvendes ved risiko for direkte kontakt eller sprut. Nitrilhansker (EN374) anbefales Gjennombruddstid: ≥ 8h. Tykkelse: 0,4 mm
Annet hudvern enn håndvern	Ved risiko for direkte kontakt eller sprut bør verneklær benyttes.

Åndedrettsvern

Åndedrettsvern	Bruk åndedrettsvern ved utilstrekkelig ventilasjon. Bruk fluktmaske type: A
----------------	---

Termisk fare

Annen informasjon	Ingen informasjon tilgjengelig
-------------------	--------------------------------

SEKSJON 9: Fysiske og kjemiske egenskaper

9.1 Informasjon om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Aerosol.
Lukt	Karakteristisk.
Farge	Sort
Løselighetsbeskrivelse	Ikke løselig i vann. Løselig i organiske løsningsmidler.
Relativ tetthet	910 kg/m ³ @20°C
Bulktetthet	Ingen informasjon tilgjengelig
Smeltepunkt/smeltepunktintervall	Ingen informasjon tilgjengelig
Kokepunkt / kokepunktintervall	Ingen informasjon tilgjengelig
pH (handelsvare)	Ingen informasjon tilgjengelig
pH (bruksløsning)	Ingen informasjon tilgjengelig
Flammepunkt	<0°C
Eksplorative egenskaper	Ingen informasjon tilgjengelig
Eksplasjonsgrense	Ingen informasjon tilgjengelig
Selvantennelighet	Ingen informasjon tilgjengelig
Antennelighet (fast stoff, gass)	Ingen informasjon tilgjengelig
Oksiderende egenskaper	Ingen informasjon tilgjengelig
Fordelingskoeffisient: n-oktanol/vann	log Pow: -

Fordelingskoeffisient: n-oktanol/vann	Komponentnavn Propan log Pow: 2,36 Komponentnavn Butan log Pow: 2,89
Fordampningshastighet	Ingen informasjon tilgjengelig
Damptrykk	Ingen informasjon tilgjengelig
Damptetthet	Ingen informasjon tilgjengelig
Viskositet	Ingen informasjon tilgjengelig
Dekomponeringstemperatur	Ingen informasjon tilgjengelig
VOC	<760 g/l
Lukterskel	Ingen informasjon tilgjengelig
Øvre/nedre antennelighets- eller eksplosjonsgrense	Ingen informasjon tilgjengelig
Selvantennelsestemperatur	Ingen informasjon tilgjengelig

9.2 Annen informasjon

SEKSJON 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1 Reaktivitet

Reaktivitet	Ekstremt brannfarlig
-------------	----------------------

10.2 Kjemisk stabilitet

Stabilitet	Stabil ved foreskrevet håndtering.
------------	------------------------------------

10.3 Risiko for farlige reaksjoner

Risiko for farlige reaksjoner	Ingen bestemt materiale eller gruppe av materialer vil trolig reagere med produktet og produsere en farlig situasjon.
-------------------------------	---

10.4 Forhold som skal unngås

Forhold som skal unngås	Unngå varme, flammer og andre antennelseskilder.
-------------------------	--

10.5 Materialer som skal unngås

Materialer som skal unngås	Ingen kjente
----------------------------	--------------

10.6 Farlige spaltningsprodukter

Farlige spaltningsprodukter	Ingen spesifikke farlige nedbrytningsprodukter angitt
Annen informasjon	Ingen informasjon tilgjengelig

SEKSJON 11: Toksikologisk informasjon

Toksikologisk informasjon

Emne	Propan
LD50 Oralt	Verdi 5000 mg/kg
	Art Rotte
Emne	Oxidized bitumen
Emne	Nafta (petroleum), hydrogenbehandlet tung <0,1% benzen
Emne	Butan
LC50 innånding	Verdi 658 mg/l
	Art Rotte
	Varighet 4h

Toksikologiske data fra komponenter

Øvrige helsefareopplysninger

Generelt	Kjemisk lungebetennelse kan forekomme fra noen timer opp til et døgn ved svelging av produktet, eller hvis brekninger har kommet ned i lungene.
Innånding	Kan forårsake hodepine og svimmelhet.
Hudkontakt	Avfetter huden. Kan gi sprekkdannelse og eksem.
Øyekontakt	Damp kan irritere øynene.
Svelging	Svelging kan gi illebefinnende og brekninger.
Kroniske effekter	Ingen informasjon tilgjengelig
Aspirasjonsfare	Brekninger øker risikoen for at produktet kommer over i lungene og gir lungeskade.
Allergi	Produktet er ikke klassifisert som sensibiliserende.
Kreft	Produktet er ikke klassifisert som karsinogen.
Reproduksjonsskader	Produktet er ikke klassifisert som reproduksjonsforstyrrende.
Symptomer på overeksponering	Damper kan gjøre at man blir døs og sløv
Kommentarer	Ingen informasjon tilgjengelig
Akutt giftighet	Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.
Arvestoffskadelig virkning på kjønnseller	Produktet er ikke klassifisert som mutagen.
STOT - enkelteksponering	Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.
STOT - gjentatt eksponering	Basert på tilgjengelige data, klassifiseringskriteriene ikke oppfylt.

Sannsynlige eksponeringsveier	Øyne, hud og innånding
Virkninger som gjensidig påvirker hverandre	Ingen kjente

SEKSJON 12: Miljøopplysninger

12.1 Toksisitet

Emne	Propan
Akutt akvatisk, fisk	Verdi 16,9 mg/l Testmetoden LC50 Varighet 96h
Akutt akvatisk, alge	Verdi 11,3 mg/l Testmetoden IC50 Varighet 72h
Akutt akvatisk, Daphnia	Verdi 16,3 mg/l Testmetoden EC50 Varighet 48h
Emne	Oxidized bitumen
Emne	Nafta (petroleum), hydrogenbehandlet tung <0,1% benzen
Akutt akvatisk, fisk	Verdi 2200 mg/l Testmetoden LC50 Art Pimephales promelas Varighet 96h
Emne	Butan

Toksikologiske data fra komponenter

Øvrige miljøopplysninger

Økotoksisitet	Det forventes ingen økologiske effekter ved normal bruk.
---------------	--

12.2. Persistens og nedbrytbarhet

Biologisk nedbrytbarhet	Verdi
Kjemisk oksygenforbruk (COD)	Verdi
Biologisk oksygenforbruk (BOD)	Verdi
Persistens og nedbrytbarhet	Ikke lett nedbrytbar.

12.3 Bioakkumulasjonspotensial

Bioakkumulasjonspotensial	Bioakkumulerbar i vannmiljøer.
Biokonsentrasjonsfaktor (BCF)	Verdi

Biokonsentrasjonsfaktor (BCF)	Komponentnavn	Propan
	Verdi	13,18
	Komponentnavn	Butan
	Verdi	33,88

12.4 Mobilitet i jord

Mobilitet	Flyter på vann.
	Ved spill på bakken kommer produktet til å absorbere til jordpartikler.

12.5 Resultater av PBT og vPvB vurdering

PBT vurderingsresultat	Ikke klassifisert som PBT/vPvB ifølge gjeldende EU kriterier.
------------------------	---

12.6 Andre skadevirkninger

Andre skadevirkninger / annen informasjon	Det forventes ingen økologiske effekter ved normal bruk.
---	--

SEKSJON 13: Fjerning av avfall

Avfallskode EAL	EWC: 13 02 05* Mineralbaserte ikke-klorerte motoroljer, giroljer og smøreoljer.
Produktet er klassifisert som farlig avfall	Ja
Emballasjen er klassifisert som farlig avfall	Ja

13.1 Metoder for avfallsbehandling

Egnede metoder til fjerning av kjemikali	Avfall, søl og tømte beholdere tas hånd om som farlig avfall. Ta hånd om dette kjemikali
Annen informasjon	Må ikke deponeres i naturen. Beholdere må ikke brennes eller punkteres. Må ikke blandes med husholdningsavfall.

SEKSJON 14: Transportinformasjon

14.1 UN-nummer

ADR	1950
RID	1950
IMDG	1950
ICAO/IATA	1950

14.2 UN varenavn

ADR	AEROSOLBEHOLDERE
RID	AEROSOLBEHOLDERE
IMDG	AEROSOLS
ICAO/IATA	AEROSOLS

14.3 Transport fareklasse

ADR	2.1
RID	2.1
IMDG	2.1
ICAO/IATA	2.1

14.4 Emballasjegruppe

ADR
RID
IMDG
ICAO/IATA

14.5 Miljøfarer

IMDG Marine pollutant	Nei
Miljøskadelig	Nei

SEKSJON 15: Opplysninger om lover og forskrifter

EC-nr.

15.1 Forskrift / regelverk om stoff eller blanding i forhold til sikkerhet, helse og miljø

EU-direktiv	Nr.1272/2008 av 16. desember 2008, CLP Forskrift 2008 nr. 516. Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH).
-------------	---

Referanser (Lover/Forskrifter)	Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften). 01.06 2004 nr. 930, med endringer. Forskrift av 1. mars 1996 nr. 229 om aerosolbeholdere fastsatt av Direktoratet for brann- og elsikkerhet, med endringer. IMDG - International Maritime Dangerous Goods Code (IMDG-code). IATA - IATA International Air Transport Association. Dangerous Goods Regulations. Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer. Fastsatt 6. desember 2011 nr. 1358. med endringer ADR/RID 2017 - Forskrift om landtransport av farlig gods med veiledning ADR/RID 2017 - Forskrift om landtransport av farlig gods med veiledning
P-nr:	305540

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet

SEKSJON 16: Andre opplysninger

	3-1
Forkortelser og akronymer	A: Kjemikalier som skal betraktes som at de fremkaller allergi eller annen overfølsomhet i øynene eller luftveier, eller som skal betraktes som at de fremkaller allergi ved hudkontakt. E: EU har en veiledende grenseverdi for stoffet. G: EU har fastsatt en bindende grenseverdi for stoffet. H: Kjemikalier som kan tas opp gjennom huden. K: Kjemikalier som skal betraktes som kreftfremkallende. M: Kjemikalier som skal betraktes som mutagene. R: Kjemikalier som skal betraktes som reproduksjonstoksiske. S: Korttidsverdi er en verdi for gjennomsnittskonsentrasjonen av et kjemisk stoff i pustesonen til en arbeidstaker som ikke skal overskrides i en fastsatt referanseperiode. Referanseperioden er 15 minutter hvis ikke annet er oppgitt. T: Takverdi er en øyeblikksverdi som angir maksimalkonsentrasjon av et kjemikalie i pustesonen som ikke skal overskrides.
Klassifisering i henhold til CLP (EC) No 1272/2008 [CLP/GHS]	Flam. Aerosol 1, STOT SE 3; EUH 066, H222, H229, H336

Liste over relevante H-setninger (i seksjon 2 og 3).	EUH 066 Gjentatt eksponering kan gi tørr eller sprukket hud. H220 Ekstremt brannfarlig gass. H226 Brannfarlig væske og damp. H304 Kan være dødelig ved svelging om det kommer ned i luftveiene. H336 Kan forårsake døsighet eller svimmelhet.
Utfyllende opplysninger	Ingen informasjon tilgjengelig
Ansvarlig for Sikkerhetsdatablad	BILTEMA NORGE AS
Endringer i forhold til den forrige versjonen	Seksjon 4 Seksjon 8 Seksjon 11
Informasjonskilder	leverandørens sikkerhetsdatablad http://www.prevent.se/
Råd om hensiktsmessig opplæring	Ingen informasjon tilgjengelig
Fremgangsmåte for avledning av klassifisering etter forskriften (EC) nr. 1272/2008 (CLP)	Kalkuleringsmetode